

Werkelijk rust

Bergkerk, 5 juli 2020

ds Rob van Essen

Alles is mij toevertrouwd door mijn Vader, en niemand dan de Vader weet wie de Zoon is, en wie de Vader is, dat weet alleen de Zoon, en iedereen aan wie de Zoon het wil openbaren.
Matteüs 11:27

Wellicht verbaast het u, maar de ‘dogmatiek’ of ‘leer’ van de Kerk heb ik altijd mateloos boeiend gevonden. Een liefde die bepaald niet door iedereen gedeeld wordt. Al heel lang geleden hoorde ik iemand zeggen: ‘Leer is voor onder je schoenen’. Iemand zei enige tijd geleden dat hij de uitspraken van kerkvaders en concilies met grote opluchting bij de vuilnisbak had gezet. Wat ‘Drie-eenheid’ of ‘Zoon van God’? Het zijn allemaal constructies waarmee de boodschap van de Jood Jezus onverstaanbaar is gemaakt. En uiteraard is het zaak dat we Jezus niet los maken van het volk waartoe Hij behoort. Maar we hoeven Hem er ook niet in op te sluiten, want waarom zou God in Jezus niet een nieuw begin gemaakt kunnen hebben dat de theologische en ethische vooronderstellingen van zijn tijd openbreekt naar de volken toe? Waarom zou het geheim van Jezus alleen in Joodse denkkaders verwoord kunnen worden en niet in die van de vroege kerkvaders?

Nu ben ik de eerste om toe te geven dat de ‘openbaring’ van God niet vastgelegd kan worden in een aantal ‘waarheden’ die mensen maar te slikken hebben. Eerlijk geloof mag eerlijk doordacht worden en laat ook ruimte voor eerlijke twijfel. Als het kunnen bevatten van dogmatische uitspraken voorwaarde voor geloof was, dan zouden velen buiten spel gezet worden. Jezus zegt in de polemiek met de Schriftgeleerden dat God ‘deze dingen’ voor wijzen en verstandigen heeft verborgen. Hij kritiseert daarmee een vorm van geloven, die God en geloof in een veilig systeem hebben ondergebracht. Mensen die uitgeleerd zijn. Wel, als we menen met onze dogmatiek God ‘pasklaar’ te hebben gemaakt, dan vallen we onder hetzelfde oordeel als Jezus’ critici. Goede dogmatiek geeft rust aan de ziel. De kerkvaders hebben niet over de ‘Drie-eenheid’ of over Jezus als ‘Zoon van God’ gesproken om daarmee het geheim van God te verklaren, maar om het mysterie te behoeden!

En met een ‘geheimenis’ hebben we te maken. Hoe dan ook draagt een relatie tussen twee mensen voor buitenstaanders altijd al een geheim in zich. Maar hoe te meer geldt dat van de relatie tussen de Vader en de Zoon! *‘Niemand dan de Vader weet wie de Zoon is, en wie de Vader is, dat weet alleen de Zoon’*. Het is bijna of we het hooggestemde getuigenis uit Johannes 1 hier horen. Tussen Jezus en de Vader is een unieke band: zij lezen elkaars hart. Wat wij van God weten we dankzij Jezus: Zijn woorden, Zijn daden van genezing en bevrijding, daarin licht Gods bedoeling met ons op. Die ‘wetenschap’ maakt niet dat een mens zich op de borst gaat kloppen, maar maakt een mens stil en dankbaar. Die wetenschap is voor iedereen, zelfs voor eenvoudige mensen. Voor ‘onnozelen’ staat er letterlijk: misschien is dat wel het scheldwoord waarmee de Schriftgeleerden de mensen aanduiden die achter Jezus aan liepen. Geloven heeft inderdaad iets onnozels: het is de erkenning dat wij al redenerend en filosoferend God niet in onze greep kunnen krijgen.